

Soo schoon opgetooid.

De versieringen van de Hasseltse rotten tijdens
de Zevenjaarlijkse Virga Jessefeesten (1863–2024)



Mieke Strauven

Soo schoon opgetooid.

De versieringen van de Hasseltse rotten tijdens
de Zevenjaarlijkse Virga Jessefeesten (1863–2024)



Coördinatie: Pieter Judo

2024

INHOUD

VOORWOORD	5	• Ondersteuning door andere partners	55
DEEL I	7	• Uit het rot gegrepen: financiën in de realiteit	56
INLEIDING	9	VERSIEREN, DÉ SPECIALITEIT VAN DE ROTTEN	61
MARIALE DEVOTIE IN HASSELT	10	Ontstaan en evolutie van een traditie	61
14de tot 16de eeuw	10	• (Zeven)jaarlijks de Virga Jesse eren: ijkpunten	61
17de eeuw	12	• 1714: Het vierde eeuwfeest van de erkenning van de Broederschap	61
De Franse Tijd	16	• 1731: Het zevende <i>Zeveste Joar</i>	62
Naar een nieuw tijdperk	17	• 1867: De kroning van de Virga Jesse	62
DE HASSELTSE ROTTEN	19	• Andere (religieuze) feesten	63
Ontstaan en evolutie	19	• 1898: Viering honderd jaar Boerenkrijg	63
• Etymologie van het woord 'rot'	19	• 1904: Viering honderd jaar overbrenging van het Heilig Sacrament van Mirakel naar Hasselt	65
• Historische rol van de rotten	19	• 1905: Viering vijfenzeventig jaar Onafhankelijkheid van België	73
• Geografische situering, evolutie en samenstelling van de rotten (19de eeuw tot nu)	20	• 1929: Viering 125 jaar overbrenging Heilig Sacrament van Mirakel	78
• Overzichten van rotten	20	Versieren in de praktijk	83
• Rotten in verandering	25	• Een voorbereid rot is er twee waard: opstart en voorzorgsmaatregelen	83
Evolutie van Hasselt op demografisch en economisch gebied	25	• Voorbereiding	83
Secularisering	28	Ontwerpen versiering	83
Interne factoren	28	Opbouw: sfeer en gezelligheid	86
• Cohesie	30	Aanvraag inname openbaar domein	92
• Betrekken van nieuwe/jonge inwoners	32	Verkeersreglement – Bijzonder politiereglement	93
Externe factoren	34	• Communicatie	94
• Oorlog	34	• Een ongeluk is snel gebeurd: verzekering en vandalisme	96
• Heraanleg wegen, pleinen en bouwwerken	35	Verzekering	96
• Andere feestelijkheden	35	Vandalisme	96
Interne organisatie en werking rotten	35	• Slecht weer vandaag	98
• Pluralisme	35	• Opening	99
• Interne structuur	36	• 'Soo schoon opgetooid': versiering in al haar facetten	101
• Samenwerking met andere actoren	40	• Uitbeeldingen	101
• Middencomiteit, Middencommissie, Middenbestuur, Virga Jessecomité	40	Bekende titels van Maria	101
• Stad Hasselt	44	Vaste voorstellingen van de Moeder Gods	101
Financiën	46	Plaatsen waar Maria verschenen is	107
• Eigen inbreng	46	Gebeurtenissen uit het leven van Maria	108
• Inzamelingen buurtbewoners	46	Bijbelse taferelen	109
• Verkoop eigen publicaties en versiering	47	Het rijke Hasseltse leven	110
• Ondersteuning door de stad	53	Mirakels	110
• Toelages voor de versiering van de rotten	53	De Dief op het Hekken	110
• Toelages voor het versieren van de stadseigendommen in rotten	54	Het Kind van de Morin	110
		De Val van de Schaliedekker	111
		De Dolende Man	111
		Uitbeeldingen met de Virga Jesse	112
		Uitbeeldingen met het Heilig Paterke	116

Hasseltse originaliteit	116	Het rot Grote Markt	359
Folklore	118	Het rot Guffenslaan	373
Hendrik en Katrien	118	Het rot Guido Gezellestraat	379
Jan, de tweede inwoner van Hasselt	118	Het rot Guldensporenplein	389
De Langeman	118	Het rot Havermarkt	393
Conceptuele voorstellingen	119	Het rot Hemelrijk	403
• Arken	119	Het rot Hoogstraat	413
• Rustaltaren	121	Het rot Hovenstraat	423
• Chronogrammen en gedichten	121	Het rot Isabellastraat	427
• Verlichting	122	Het rot Jachthaven/RHYC	439
• Fauna en flora	130	Het rot Jeneverplein	445
Oase van groen	130	Het rot Kapelstraat	455
Dennenbos	130	Het rot Kempische Poort	465
Bloemenpracht	131	Het rot Kempische Wijk	469
Allemaal beestjes	133	Het rot Kolonel Dusartplein	485
Water	135	Het rot Koning Albertstraat	489
• Figuranten	135	Het rot Koningin Astridlaan	501
• Evolutie in de versieringen	135	Het rot Kortstraat	515
• Stad in feeststemming	136	Het rot Leopoldplein	519
De afbraak van de versiering en 't Fiës van den Eeverscheut ('Het feest van de overschot')	139	Het rot Lombaardstraat	527
• Afbraak en verkoop	139	Het rot Luikerpoort	543
• Het <i>Fies van den Eeverscheut</i>	141	Het rot Luikersteenweg	549
Een stadswandeling door de rotten van 1926	145	Het rot Maagdendries	561
DEEL II	151	Het rot Maastrichterpoort	565
INLEIDING	153	Het rot Maastrichtersteenweg	585
Het rot Aldestraat	155	Het rot Maastichterstraat De Schors	601
Het rot Badderijstraat	179	Het rot Maastrichterstraat Den Heuvel	621
Het rot Bampslaam	187	Het rot Maastrichterstraatje	635
Het rot Begijnhof	201	Het rot Manteliusstraat	641
Het rot Bonnefantentstraat	205	Het rot Martelarenlaan	653
Het rot Botermarkt	209	Het rot Meldertstraat	659
Het rot Capucienstraat	235	Het rot Melkvoetstraat	665
Het rot Casterstraat	241	Het rot Minderbroedersstraat	673
Het rot Catharinawijk	245	Het rot Molenpoort	699
Het rot Daniëlsstraat	251	Het rot Paardsdemerstraat	709
Het rot de Gerlachestraat	255	Het rot Patio De Eenhoorn	719
Het rot de Schiervellaan	267	Het rot Persoonstraat	727
Het rot Demerstraat	273	Het rot Quartier Canal	735
Het rot Diesterstraat	291	Het rot Ridderstraat	741
Het rot Dokter Willemsstraat	307	Het rot Schrijnwerkersstraat	745
Het rot Dorpsstraat	321	Het rot Sint-Corneliusstraat	761
Het rot Fonteinstraat	335	Het rot Sint-Jozefsstraat	771
Het rot Frans Massystraat	339	Het rot Sint-Truidersteenweg	779
Het rot Fruitmarkt	345	Het rot Thonissenlaan	785
Het rot Geraetsstraat	355	Het rot Toekomststraat	793
		Het rot Vaartstraat	801
		Het rot Walputstraat	807
		Het rot Willekensmolenwijk	821
		Het rot Windmolenstraat	841
		Het rot Zuivelmarkt	865
		DANKWOORD	875
		VOORINTEKENAARS	876
		BRUIKLEENGEVERS	877
		BIBLIOGRAFIE	878
		EINDNOTEN	885
		COLOFON	895

VOORWOORD

Zonen en dochters, ze krijgen veel mee van hun ouders. Soms gaat dat verder dan opvoeding, culturele interesses, politieke gevoeligheden of muzikale smaak. Met mijn vader Paul Judo heb ik de Zevenjaarlijkse Virga Jessefeesten vanop een speciale bank mogen volgen. Een bank met zicht op de stuurkabine. Mijn vader was gedurende decennia voorzitter en bezieler van het Virga Jessecomité (1968–2003). Hij leefde in het ritme van Zevenjaarlijkse Feesten. En wij als familie met hem.

Er waren al mooie en belangrijke studies over de Hasseltse Virga Jesse verschenen. Tot op de dag van vandaag zijn het standaardwerken. Toch bleef er één onderwerp onbelicht: de rotten.

Ik vroeg mijn vader – we schrijven het jaar 2009 – of hij als kenner van de Hasseltse Virga Jessefeesten niet eens dieper in dat onderwerp wilde graven. Vanwaar kwam die traditie van de rotten? Zijn die versieringen in de binnenstad er altijd geweest? Wie waren de roergangers van die rotten?

Mijn vader vatte het onderzoek meteen enthousiast aan. Zijn gezondheid liet nog toe om correcte lijsten met jaargangen van de Feesten en processies op te stellen en een eerste zoektocht te ondernemen naar de etymologie van dat aparte en zo typische woord “rot”. Verder kwam hij spijtig genoeg niet en ik beloofde hem dat we zijn aanzet zouden (laten) uitwerken.

Belofte maakt schuld. Een boek beloven ook, al is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan. In augustus 2015 vond ik Mieke Strauven bereid om dit omvangrijke onderzoek door te voeren en het in boekvorm uit te werken. Samen verzamelden we in het feestjaar 2017 duizenden foto's en massa's archiefmateriaal. Alles werd gedigitaliseerd en geanalyseerd. Het materiaal was klaar om door een historica met archivalische kennis te worden gekneet tot een lezenswaardige studie.

Het ritme van de Zevenjaarlijkse Feesten volgend, komt het boek er nu. Precies zeven jaar later. Die zeven jaar bleken ook nodig: het materiaal was overvloediger dan we ooit hadden kunnen denken of inschatten. Maar nu, zeven jaar later, is er een nieuw mirakel geschied: een lijvige studie over de rotten, vele honderden pagina's tellend en geïllustreerd met nog een veelvoud aan foto's en archiefstukken, kon van de drukpersen rollen. De Virga Jesse blijft werkzaam.

Auteur Mieke Strauven neemt ons mee in een 'ommegang' met vele bochten, in verrassende straten en door ongeziene stukjes Hasselt. Ze plaatst de rottenwerking in een ruimere historische context, maar werpt ook licht op de werking en de evolutie van de rotten in de Hasseltse (binnen)stad. Volledigheid is onmogelijk, maar kon wel worden benaderd. In een tweede deel biedt de auteur een heus repertorium van alle rotten, met daarbij een uitgebreid fotoarchief. Per editie van de Zevenjaarlijkse Feesten, van de late 19de eeuw tot het jaar 2024, wordt voor zoveel mogelijk rotten minstens één foto van de versiering opgenomen. Het wordt een spectaculaire tocht door straten, over pleinen, langs steegjes en in wijken. En het werd een geschiedenis met een gezicht: het gezicht van vele Hasselaren die, onbaatzuchtig en met godsvrucht, in samenhang en met een vleugje competitie, het beste van zichzelf gaven. Ze sierden hun stad. In alle betekenissen van dat woord.

Dit boek is uitgewerkt en geschreven door Mieke Strauven. De algemene coördinatie was mijn inbreng. Mijn belofte indachtig draag ik het in alle dankbaarheid op aan mijn vader, Paul Judo. Maar het boek is ook een ode aan de Hasseltse rotten en hun vele medewerkers, die gedurende eeuwen de mooie traditie van creatief versieren tijdens de Zevenjaarlijkse Feesten hebben verdergezet. We kunnen maar hopen dat dit boek ook mag bijdragen tot de verdere toekomst van deze rijke traditie en dit stuk Hasselts erfgoed. In elk geval kunnen de volgende generaties in dit boek inspiratie opdoen.

Om dit werk te realiseren konden Mieke Strauven en ikzelf een beroep doen op de steun en inbreng van vele bruikleengevers, mondelinge getuigen, archieven en andere instellingen. Bijzondere dank gaat naar het Virga Jessecomité dat haar uitgebreide archief voor ons openstelde.

Ook aan Bob Joosten en Jan Papy wil ik mijn speciale dank betuigen. Zij lazen de teksten van deel I in diverse stadia na, gaven commentaar en boden tal van suggesties.

Zonder auteur Mieke Strauven kon dit werk nooit gerealiseerd worden. Haar boek over de rotten mag nu prijken tussen de andere standaardwerken over de Hasseltse Virga Jessefeesten.

In de sfeer van de triomfbogen in de stad opgesteld bij de Feesten, eindigen we deze ten geleide met een chronogram. Het geeft het jaartal 2024. Het geeft weer wat dit boek heeft gevraagd én geboden:

LABOR OMNIA VINCIT IMPROBVS, NON OMNIA POSSVMVS OMNES

"Onverdroten arbeid overwint alles, allen kunnen we niet alles"

Pieter Judo

I

EXTERNE FACTOREN

OORLOG

Soms hadden externe factoren invloed op het aantal rotten. In 1919, een jaar na het einde van de Eerste Wereldoorlog, zien we een daling van het aantal rotten ten opzichte van 1912: van vierentwintig naar achttien. Dat is meteen het laagste aantal rotten dat een uitbeelding aanbracht in de periode die wij onderzocht hebben. Daarvoor waren meerdere redenen. De Eerste Wereldoorlog was ook voor Hasselt, op 180 km van het front aan de IJzer, een uitputtingsslag geweest. Veel jonge mannen keerden niet terug van het front, anderen kwamen zwaargewond of met psychische moeilijkheden weer thuis. Mensen waren verzwakt door het schaarse en slechte voedsel in de oorlogsjaren. Bovendien brak in 1918 de Spaanse griep uit. Die eiste wereldwijd minstens twintig miljoen doden. Daarnaast was de bevolking uitgeput door de stresserende jaren onder vreemde bezetting, waarin rantsoenering, inkwartiering van militairen en opeising van allerlei goederen, dieren en gewassen dagelijkse kost waren. De bevolking zat op het tandvlees en ook financieel was de oorlog een aderslating geweest. De traditionele voorbereiding op een *Zeveste Joar*, met een geleidelijke geldinzameling om de versiering tot stand te brengen, was helemaal verstoord. Het is dan



De oorlogsthematiek inspireerde enkele rotten bij het uitwerken van de versieringen in 1919. Zo koos het rot Botermarkt voor *Onze-Lieve-Vrouw Troosteres der Stervenden*. Het rot De Schors combineerde twee uitbeeldingen, waaronder één met betrekking tot de oorlog en een andere met als titel *Onze-Lieve-Vrouw en het Heilig Sacrament van Mirakel*. Ook andere rotten beeldden taferelen uit die eerder pasten bij de festiviteiten voor het Heilig Sacrament van Mirakel, zoals *Onze-Lieve-Vrouw Virga Jesse* en *het Heilig Hart* op de Havermarkt en de Fruitmarkt. Collecties Theunissen en Steegen.



Affiche Virga Jessefeesten, 1919. Archief Virga Jessecomité vzw. Door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kon de herdenking van 600 jaar broederschap in 1914 niet doorgaan. Hetzelfde gold voor het jubelfeest ter ere van 600 jaar Heilig Sacrament van Mirakel in 1917. Bij de Virga Jessefeesten van 1919 werden de drie feesten daarom gecombineerd.

ook niet verwonderlijk dat een aantal rotten ervoor koos om een editie over te slaan of het heel sober te houden met een beperkte straatversiering.

In 1940 konden de feesten niet doorgaan door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Toen in 1947 voor het eerst in veertien jaar de Virga Jesse weer gevierd werd, namen er zeven (dat kan geen toeval zijn) rotten meer deel dan in 1933. De versieringen waren, ondanks de verstoorde voorbereiding, heel uitbundig. Dit was vooral het gevolg van de dankbaarheid die veel Hasselaren voelden voor hun beschermvrouw.

Versieren in de praktijk

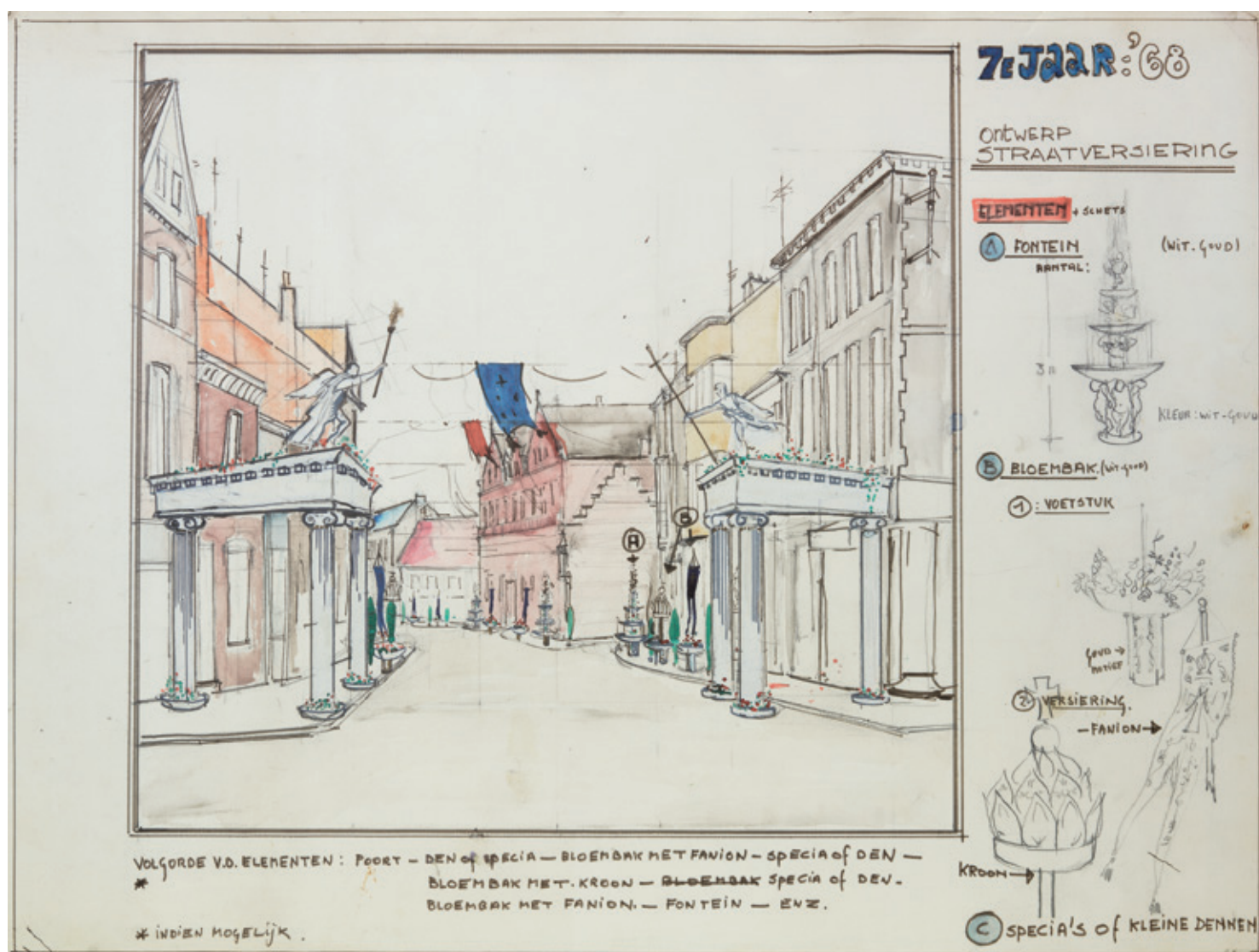
Een voorbereid rot is er twee waard: opstart en voorzorgsmaatregelen

Vorbereiding

ONTWERPEN VERSIERING

Het uitwerken en plannen van de werkzaamheden vereiste heel wat (denk)werk en planning van het rot. De voorbereiding van de feesten begon in de 19de tot ver in de 20ste eeuw gemiddeld twee à drie jaar op voorhand; sindsdien ruimt men hiervoor eerder anderhalf tot één jaar in. Er werd in de eerste plaats nagedacht over welke uitbeelding men ging maken: koos men voor een aspect uit het leven van Maria, een typisch Hasselts onderwerp, een klassieke voorstelling van de Moeder Gods of een meer conceptuele voorstelling? Daarnaast dacht men na

over de vorm waarin die afbeelding tot stand zou komen. Werd het een grot? Een kunstmatige berg? Hoe hoog werd het bouwwerk? Legde men een waterbassin aan? Welke aanplanting wilde men? Moest er een omheining voorzien worden? Welke materialen konden best gebruikt worden? Vooral bij de edities tot de jaren 1990 was de versiering van de straat die naar de uitbeelding leidde even belangrijk als de voorstelling zelf. Ook daarvoor moesten knopen worden doorgesneden en diende men rekening te houden met de bepalingen van wat wel en niet mocht. In de straten waar de Langeman passeerde, moesten de wijkbesturen ervoor zorgen dat de versiering hoog genoeg was. Koos men voor één of meer triomfbogen? Werden de verschillende elementen verbonden door guirlandes en zo ja, koos men dan voor stof of voor planten? Plantte men dennenbomen aan, koos men voor lariksen, werden er bloembakken gezet of maakte men een andere constructie, al dan niet met ingewerkt licht? Hoe werd de verlichting aangebracht en door wie, welke kleuren moesten de lampen hebben, wat was het budget voor de aanleg ervan?



Ontwerptekening van lekenbroeder Thijssen voor het rot Maastrichterpoort, 1968. Collectie Caelen.

‘Soo schoon opgetooid’: versiering in al haar facetten

‘De luisterrijke feesten die sedert eeuwen alle zeven jaren gevierd worden ter eere van Onze L. Vrouw Virga Jesse, overtreffen dit jaar de vorige. De stad is in een aardsch paradijs herschapen; alle straten, tot de kleinste toe, zijn met rijen denneboomen beplant, met elkaar door looverkransen verbonden, bezaaid met natuur- en kunstbloemen, versierd met vlaggen, wimpels, festoenen en keurige opschriften; vele huizen zijn met kostbare draperijen getooid; overal wapperen de vaandels. Grootte en schoone poorten en triomfbogen, bekroond met heerlijke beelden der Moeder Gods, zijn op vele plaatsen opgetimmerd. Elke wijk heeft hare afzonderlijke verbeelding op bergen en rotsen, trouwe nabootsing der natuur en die de geschiedenis der Virga Jesse of deze van Hasselt op tref-fende wijze voorstellen.’²¹⁸

De wonderlijke versieringen die door de rotten worden uitgewerkt en opgebouwd voor de Virga Jessefeesten, zijn prachtige voorbeelden van volkskunst en -devotie. In de onderzochte periode (1863–2024) werden door de verschillende rotten meer dan achthonderd uitbeeldingen gebouwd. Uit de oudste beschrijvingen van de versieringen bleken al de inventiviteit, de creativiteit en de grote inzet die de Hasselaren aan de dag legden als het ging om het vieren van hun schutsvrouw. Doorheen de jaren evolueerde de versiering. De samenleving, mentaliteit en opvattingen veranderden en nieuwe technische mogelijkheden dienden zich aan. Daarnaast was er steeds meer verkeer en nam ook het aantal regels en voorschriften toe, wat de uitwerking van de versiering niet eenvoudiger maakte. In dit hoofdstuk worden de uniciteit van de Hasseltse versieringen, de verschillende onderdelen ervan en de evolutie doorheen de tijd besproken.

Uitbeeldingen

De indrukwekkende versieringen van de Hasseltse rotten waren een prachtig voorbeeld van een grote devotie voor Maria in het algemeen en voor de Virga Jesse in het bijzonder. We kunnen de uitbeeldingen die doorheen de jaren zijn opgebouwd *grosso modo* opdelen in vijf categorieën:

- Bekende titels van Maria, ontleend aan vaste voorstellingen van de Moeder Gods of aan plaatsen waar ze verschenen is.
- Gebeurtenissen uit het leven van Maria.
- Bijbelse taferelen.
- Het rijke Hasseltse leven: typisch Hasseltse onderwerpen gelieerd aan de Virga Jesse, elementen uit de

Hasseltse geschiedenis of folklore. Hieronder vallen ook de mirakels die aan de Virga Jesse worden toegeschreven.

- Conceptuele voorstellingen.

BEKENDE TITELS VAN MARIA²¹⁹

Er bestaan veel soorten uitbeeldingen en titels van Maria. Er is geen uniformiteit in de weergave ervan. Sommige voorstellingen hebben een aantal vaste componenten of attributen. Toch kunnen twee uitbeeldingen met dezelfde naam volledig anders vormgegeven worden. Dat zien we ook bij de Virga Jessefeesten. De Hasselaren vierden hun creativiteit bot en haalden uit de voorstellingen die van Maria gemaakt werden de elementen die hen zelf het meest aanspraken en die zij het mooist tot een straatversiering konden verwerken. Hieronder volgt een overzicht, gebaseerd op de programmaboekjes, de overzichten in de kranten en de bewaarde foto’s, van de voorstellingen die het vaakst de Hasseltse straten sierden.

VASTE VOORSTELLINGEN VAN DE MOEDER GODS

In dit overzicht zijn de courante benamingen van Maria opgenomen die tijdens de Zevenjaarlijkse Feesten in de Hasseltse straten gebruikt werden bij de versieringen. Veel van deze voorstellingen waren afkomstig uit de *Litanie tot de heilige Maagd Maria* ofwel de *Litanie van Loreto* waarin wordt Maria vereerd met vele eretitels. Deze tekst werd in 1601 vastgelegd door paus Clemens VIII en wordt gebeden in het rozenhoedje. De *Litanie* inspireerde duidelijk veel rotten.²²⁰

Onze-Lieve-Vrouw uit de Lelie

In het *Hooglied* staan enkele verwijzingen naar Maria als lelie.²²¹ Een lelie staat voor puurheid en maagdelijkheid, vandaar dat de uitbeelding ook wel eens werd gecom-



Onze-Lieve-Vrouw uit de Lelie, Demerstraat 1891. Collectie Stadsarchief Hasselt.

beschikking gesteld van de organisatie van de Heilig Hartfeesten van 1927, die samen met het Congres van het Heilig Hart in Hasselt zouden plaatsvinden.³¹⁵ In 1947 schonk het rot Sint-Jozefsstraat na de feesten 1500 Belgische frank aan de kas van de Onze-Lieve-Vrouwekerk.³¹⁶ Op 11 oktober 1982 vierden André Boes en zijn vrienden uit het rot De Kempische wijk in Hotel Memling

hun feest van de overschot en voorzitter J. Hermans overhandigde toen 2500 frank aan deken Forier voor zijn parochiale werken, terwijl Martin Buckinx 5000 frank kreeg voor de wijkwerking en er nog een som van 2500 frank ter beschikking gesteld werd om ieder jaar een mis voor de overledenen van de wijk te laten lezen in de vier kerken van de binnenstad.³¹⁷

Een stadswandeling door de rotten van 1926

In 1926 besloot een journalist van de krant *Gazet van Genck en omstreken* om met het programmaboekje in de hand een wandeling te maken door de rotten. Hij schreef zijn relaas, gelardeerd met persoonlijke observaties, neer in de editie van 22 augustus. Dat artikel was echter niet geïllustreerd. Ter gelegenheid van de feesten van 1926 werd wel een reeks prentkaarten uitgegeven. Er waren ook 'rotbewoners' die de eigen uitbeelding veeuwigden. Deze stadswandeling is het unieke resultaat van de combinatie van het originele krantenartikel met de afbeeldingen die verzameld werden in het kader van deze publicatie.

DE GROTTEN

Met de duizenden die Zondagmiddag de stad zijn doorgetrokken – een kijktocht en een bedetocht tegelijk – hebben wij de grotten bezocht. Getrouw aan ons programmaboekje – ook al omdat de meesten het volgden en het maar het beste was met den stroom mede te gaan, zijn wij de verbeeldingen in de aangegeven volgorde langsgegaan.

Stationstraat, Het Huisje van Nazareth



1926. Collectie Smeets-Caelen.

De beschrijving ervan hebben wij reeds gegeven. 't Is daar aardig geplaatst, zoo vlak in 't gezicht van wie van de statie komt, en 't maakt, met zijn goedgeteekende rechtvoegige stenen, een fraaien indruk.

We gaan dan door de machtige eerepoort, die zich aan den ingang van de Bampslaan verheft, en waaraan helaas, door een ongelukkige samenloop van omstandigheden, de gloeilampjes ontbreken, maar die toch een prachtig kader vormt voor het uitzicht op de rijk gesierde Bampslaan.

We wandelen deze af, begeleid aan beide zijden door de slingering van de geurige hei van boom tot boom. In 't voorbijgaan groeten we het monument aan de gevallen Limburgers, waarop een piëteitvolle hand versche bloemengarven heeft neergelegd. We zien dan reeds de prachtige vierzijdige poort van de Perceestraat, bekijken de eigenaardige begrenzing van perkjes door rechthoekig opstaand latwerk verbonden, waarvan de met rasterwerk gevulde hoeken pracht van rozen dragen.

O.L.Vrouw en de H. Theresia van het Kindje Jezus



1926. Collectie Smeets-Caelen.

't Gebeurt maar zelden, dat voor de grot die we nu bereiken, geen bewonderende bezoekers staan. In het kunstig aangelegde grasperkje – en van die grasperkjes zullen we bij elke grot bijna te bewonderen hebben, – ontspringt een – eveneens vaak weergevonden – fontein. De H. Maagd toont haar Goddelijk Kind aan de H. Theresia. Achterin de Grot staan de emblemen van het Heilig Aanschijn, terwijl van de hand der Heiligen de rozenregen neervalt.

II

Versiering



1898. *Onze-Lieve-Vrouw Tenhemelopneming.* Te midden van een rotsformatie, opgetrokken tegen de zijgevel van de kathedraal, beeldde het rot de Tenhemelopneming van Maria uit. De Moeder Gods was omgeven door een grote stralenkrans en engelenhoofdjes. Dennen en loofbomen gaven de rotsen samen met de aangelegde waterpartijen een nog realistischere aanblik. Het tafereel was afgebakend met een houten omheining. AVJC.



1905. *Stad Hasselt stelt haar kinderen onder de Bescherming van Onze-Lieve-Vrouw Virga Jesse.* De uitbeelding werd later aangepast voor de feestelijkheden ter gelegenheid van 75 jaar Belgische onafhankelijkheid. Het kapelletje ruimde plaats voor bustes van Leopold I en Leopold II. AVJC.



2017. *Het Kind van de Morin*. Het rot koos een hedendaagse benadering. Gert Noppen creëerde een canvas dat de gevel in de Kapelstraat sierde. Voor het canvas zweefde het Kind van de Morin. Collectie Dessers.



2024. *Het Kind van de Morin*. De traditionele poppen werden gerestaureerd en in een nieuw kleedje gestoken. SAH, collectie Strauven.



2024. Detail. Collectie Joosten.



2024. Straatbeeld. Collectie Joosten.



1982. Versiering bij nacht. AVJC.



1982. Straatbeeld bij nacht. Collectie Schouterden.



1989. Onze-Lieve-Vrouw, Sterre der Zee. Collectie Boeckmans.



1989. Avondversiering. Collectie Steegen-Moors.

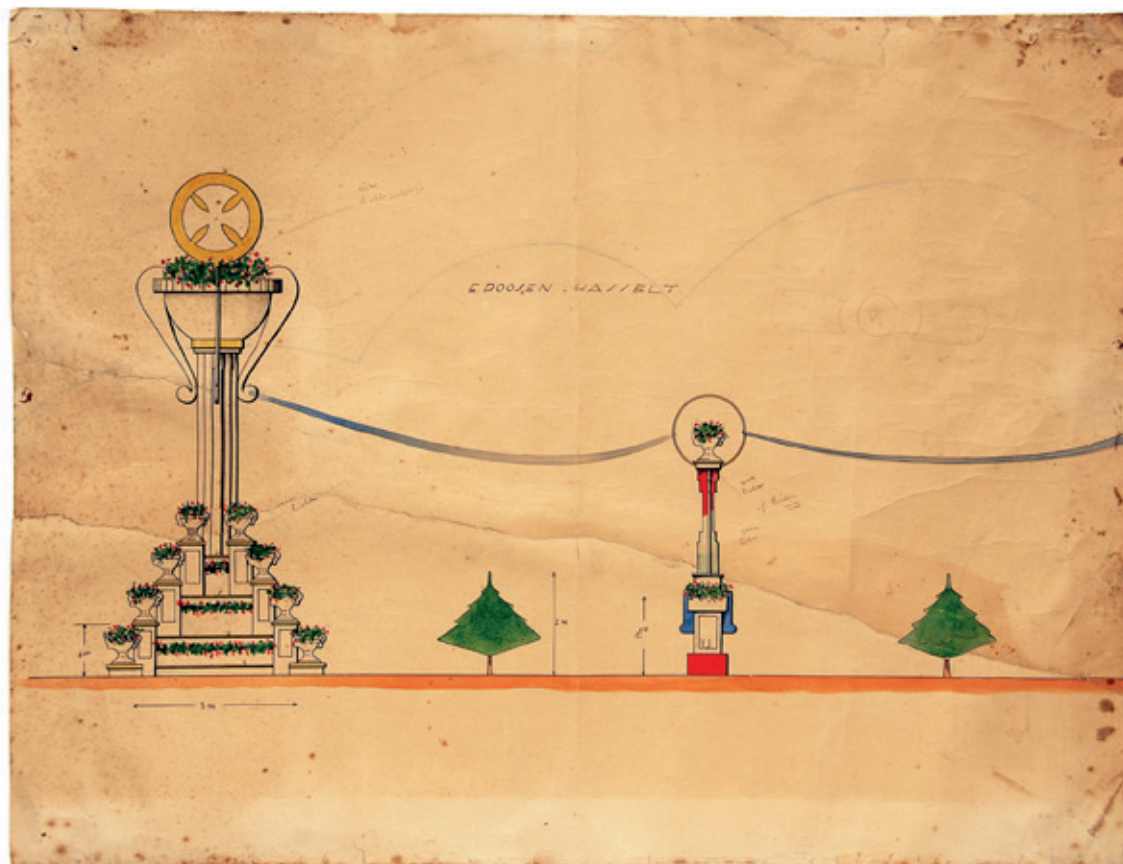


1989. Detail avondversiering. AVJC.

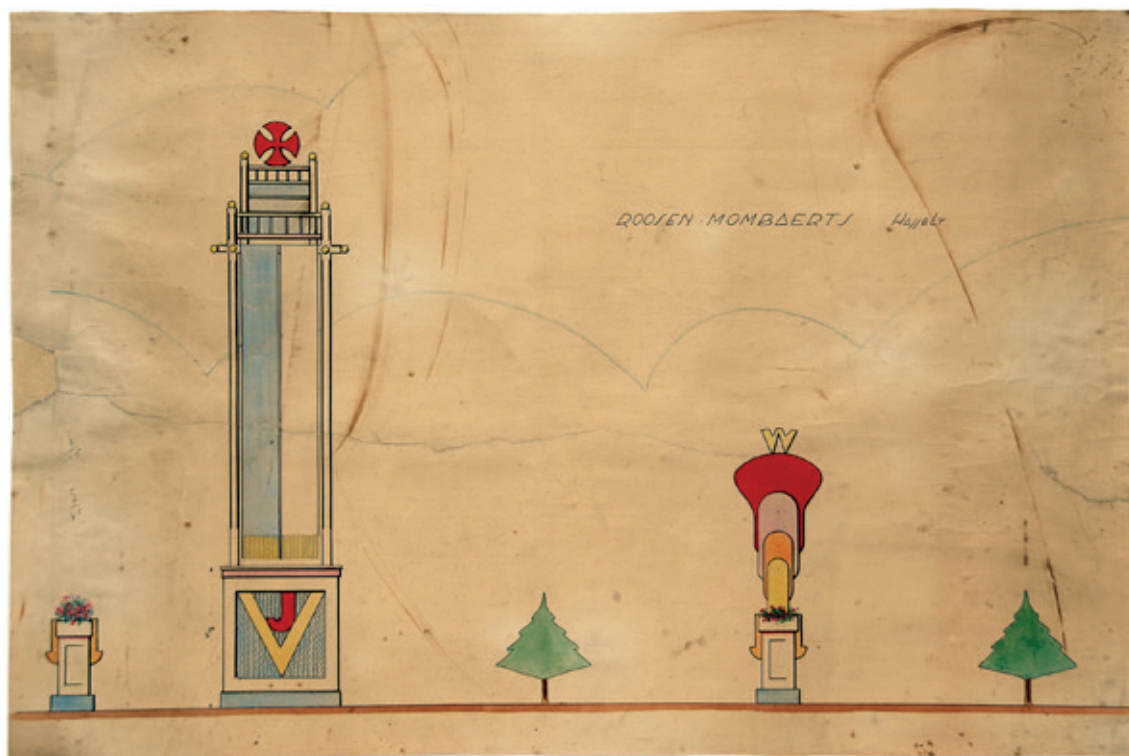


1989. Straatversiering bij avond. Collectie Schouterden.

Uit het rot gegrepen



s.d. Ontwerptekening versiering van de hand van Ernest Roosen. SAH, collectie Roosen



s.d. Ontwerptekening versiering van de hand van Ernest Roosen. SAH, collectie Roosen.

‘Soo schoon opgetooid’, ‘Hasselt sprookjestuin’, ‘Lusttuin’, het zijn maar enkele van de lovende commentaren die in de loop der jaren in de kranten verschenen. Sinds 1682 viert Hasselt elke zeven jaar haar Virga Jesse. Naast de schitterende ommegang, maken ook de versieringen van de rotten, zoals de wijken in de Hasseltse binnenstad genoemd worden, een essentieel onderdeel uit van de Zevenjaarlijkse Virga Jessefeesten. Jong of oud, gelovig of niet, man of vrouw, iedereen rolt de mouwen op en steekt een handje toe om zijn of haar rot te laten schitteren tijdens de feesten, wanneer de ommegang er voorbij trekt.

In dit boek staat deze prachtige, eeuwenoude traditie centraal. Deel I biedt een unieke blik op de geschiedenis en de werking van de rotten en laat de sfeer in de rotten herleven aan de hand van anekdotes en verhalen. Ook de typische elementen uit de versiering komen aan bod, net zoals de gezellige afsluiter van de feesten, het *Fiës van den Eeverscheut*.

In Deel II staan de individuele rotten in de kijker. In de periode 1863–2024 heeft een zeventigtal rotten meer dan 800 uitbeeldingen opgebouwd. De majestueuze versieringen zijn prachtige voorbeelden van volkskunst en -devotie, die blijk geven van een grote originaliteit en technisch vernuft. Elk rot komt aan bod in woord en vooral in beeld, met een foto-overzicht van in totaal meer dan 2000 foto’s van de versieringen die te bewonderen waren tijdens de *Zeveste Joaren*.

Bent u nieuwsgierig naar de versieringen in het rot waar uw ouders zijn opgegroeid of heeft u zelf geholpen bij de opbouw? Wil u graag weten wat de visser van Stella Maris in een telefooncél deed, waar het geld uit de vijver van de Dokter Willemsstraat verzeilde en waar de ‘dolende man’ overal uithing? Laat u dan meeslepen en onderdompelen in deze schitterende en verrassende sprookjestuin van de versierde rotten!

Technische gegevens boek + praktische gegevens

Auteur : Mieke Strauven

Coördinatie : Pieter Judo

Inhoudelijke gegevens

Een prachtig overzicht van de geschiedenis van deze eeuwenoude traditie in 70 rotten, 800 uitbeeldingen en meer dan 2000 foto's

Technische gegevens

Hardcover

Full colour

896 pagina's

Gewicht: 4, 5 kg

Afmetingen: 24 op 34 centimeter

v.u. Pieter Judo

Praktische gegevens:

Te verkrijgen bij: Het Stadsmus, Guido Gezellestraat 2, 3500 Hasselt

Visit Hasselt, Maastrichterstraat 59, 3500 Hasselt.

Kostprijs: 79 euro

Contact : rottenboek@telenet.be en miekestrauven.rottenboek@gmail.com